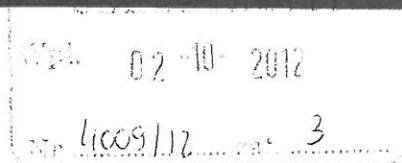

Dbamy o przyszłość naszych wód

Wasz znak:

Nasz znak: ZO-072-48/12

Wrocław, dnia 27 września 2012 r.

P. Piętkowski
zł. P. Piętkowski

Wg rozdzielnika

Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu uprzejmie informuje, że w dniu 5 lipca 2012 r. wydał rozporządzenie Nr 4/2012 w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Województwa Dolnośląskiego z 17.07.2012 r., poz. 2543). Wody rzeki Żurawka zostały uznane za wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych zaś obszar w zlewni rzeki o powierzchni 173,65 km², zawarty w obrębie obrębów geodezyjnych wymienionych w Załączniku nr 1 do pisma – jako szczególnie narażony (OSN), z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód wrażliwych należy ograniczyć.

Dla wyznaczonego obszaru szczególnie narażonego w zlewni rzeki Żurawka został opracowany i wprowadzony w drodze rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Nr 5/2012 z dnia 13 września 2012 r. Program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. Urz. Województwa Dolnośląskiego z 17.09.2012 r., poz. 3157). Rozporządzenie to stanowi akt prawa miejscowego a jego postanowienia obowiązują na terenie, którego dotyczą.

Realizując zobowiązanie, o którym mowa w §48 Programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu przekazuje informację o zasięgu wyznaczonego OSN na terenie gmin w zlewni rzeki Żurawka oraz udostępnia rozporządzenie Nr 5/2012 z dnia 13 września 2012 r. w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych w celu upowszechnienia jego postanowień w sposób zwyczajowy przyjęty w Państwa gminach.

Jednocześnie informuję, że rozporządzenia Nr 4/2012 i Nr 5/2012 wraz z dodatkowymi informacjami i materiałami znajdują się na stronie internetowej RZGW we Wrocławiu <http://wroclaw.rzgw.gov.pl/> w zakładce: Region Wodny / Planowanie w Gospodarowaniu Wodami / Dyrektywa Azotanowa.

**Z-ca Dyrektora
d/s zasobów wodnych**
Barbara Mońka
mgr inż. Barbara Mońka

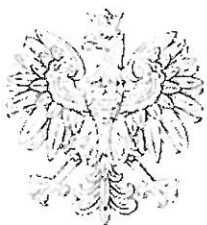
Załączniki:

1. Wykaz obrębów geodezyjnych na OSN w zlewni rzeki Żurawka.
2. Rozporządzenie Nr 5/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 13 września 2012 r. w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.
3. Artykuł pt. *Optymalizacja procesu wdrażania Dyrektywy Azotanowej*, Gospodarka Wodna nr 9/2012.

Rozdzielnik:

1. Urząd Gminy, ul. Konstytucji 3 Maja 22, 57-160 Borów
2. Gmina Domaniów, Domaniów 56, 55-216 Domaniów
3. Urząd Miasta i Gminy, ul. Ząbkowicka 11, 57-100 Strzelin
4. Urząd Miasta i Gminy, Plac Wolności 37, 57-120 Wiązów
5. Urząd Gminy, ul. Kolejowa 6, 55-020 Żórawina

Obszar szczególnie narażony	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego
OSN w zlewni rzeki Żurawka	173,65	Dolnośląskie	Wrocław	Żórawina	022309_2.0008	KRAJKÓW
					022309_2.0010	MILEJOWICE
					022309_2.0011	MNICHOWICE
					022309_2.0012	NOWOJOWICE
					022309_2.0013	NOWY ŚLESZÓW
					022309_2.0014	OKRZESZYCE
					022309_2.0016	POLAKOWICE
					022309_2.0018	RACŁAWICE MAŁE
					022309_2.0019	RYNAKOWICE
					022309_2.0020	RZEPLIN
					022309_2.0021	STARY ŚLESZÓW
					022309_2.0025	WĘGRY
					022309_2.0027	WILKOWICE
					022309_2.0028	WOJKOWICE
					022309_2.0030	ŻÓRAWINA
			Oława	Domaniów	021502_2.0001	BRZEMIMIERZ
					021502_2.0002	CHWASTNICA
					021502_2.0003	DANIELOWICE
					021502_2.0004	DOMANIÓW
					021502_2.0005	GĘSICE
					021502_2.0006	GOSTKOWICE
					021502_2.0007	GOSZCZYNA
					021502_2.0008	GRODZISZOWICE
					021502_2.0010	KOŃCZYCE
					021502_2.0011	KUCHARY
					021502_2.0012	KURZĄTKOWICE
					021502_2.0014	PISKORZÓW
					021502_2.0015	PISKORZÓWEK
					021502_2.0016	POLWICA
					021502_2.0017	RADŁOWICE
					021502_2.0018	RADUSZKOWICE
					021502_2.0019	SKRZYPNIK
					021502_2.0020	SWOJKÓW
					021502_2.0023	WYSZKOWICE
			Strzelin	Borów	021701_2.0004	BOREK STRZELIŃSKI
					021701_2.0009	JAKSIN
					021701_2.0012	KOJĘCIN
					021701_2.0017	MICHAŁOWICE
				Strzelin	021704_5.0027	PŁAWNA
					021704_5.0032	TRZEŚNIE
				Wiązów	021705_5.0007	JĘDRZYCHOWICE
					021705_5.0018	OŚNO
					021705_5.0020	WAWRZĘCICE

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Wrocław, dnia 17 września 2012 r.

Poz. 3157

Elektronicznie podpisany przez:
Agnieszka Augustynowicz
Data: 2012-09-17 10:30:01

ROZPORZĄDZENIE NR 5/2012 DYREKTORA REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU

z dnia 13 września 2012 r.

w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych¹⁾

Na podstawie art. 47 ust. 7 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Wprowadza się program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie narażonych, określonych w drodze rozporządzenia nr 4/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 17 lipca 2012 r., poz. 2543, Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 16 lipca 2012 r., poz. 3193), zwany dalej „Programem”.

2. Program stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

3. Program będzie realizowany przez 4 lata począwszy od dnia jego wejścia w życie.

§ 2. Traci moc rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2008 r. Nr 115, poz. 1373 i 1374, Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2008 r. Nr 35, poz. 733, Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2008 r. Nr 66, poz. 1299 i 1300).

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego oraz w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki
Wodnej we Wrocławiu:
Witold Sumiński

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swej regulacji wdrożenia dyrektywy Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (91/676/EWG) (Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1991, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 68).

**PROGRAM DZIAŁAŃ
MAJĄCYCH NA CELU OGRANICZENIE ODPLYWU AZOTU ZE ŹRÓDEŁ ROLNICZYCH DLA
OBSZARÓW SZCZEGÓLNIIE NARAŻONYCH, OKREŚLONYCH W DRODZE
ROZPORZĄDZENIA NR 4/2012 DYREKTORA REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI
WODNEJ WE WROCŁAWIU
z dnia 5 lipca 2012 r.**

**w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami
azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł
rolniczych do tych wód należy ograniczyć**

**DZIAŁ I
INFORMACJE PODSTAWOWE**

**Rozdział 1
Postanowienia Ogólne**

§ 1. Celem Programu jest:

- 1) zapobieganie pogorszeniu stanu wód;
- 2) poprawa stanu wód, w których pogorszenie już nastąpiło – ich jakość spadła poniżej określonych prawem norm.

§ 2. Użyte na potrzeby Programu określenia oznaczają:

- 1) ciek naturalny – rzeki, strugi, strumienie i potoki oraz inne wody płynące w sposób ciągły lub okresowy, naturalnymi lub uregulowanymi korytami;
- 2) duże jednostki przeliczeniowe inwentarza (DJP) – umowna jednostka przeliczeniowa zwierząt hodowlanych odpowiadająca zwierzęciu o masie 500 kg (np. jedna krowa o masie 500 kg) lub zwierzętom o łącznej masie 500 kg; współczynniki przeliczeniowe sztuk rzeczywistych zwierząt na DJP zawiera załącznik nr 1 do Programu;
- 3) nawożenie – zgodne z potrzebami roślin stosowanie nawozów mineralnych, naturalnych, organicznych lub ich mieszanek oraz środków do użyźniania gleby w celu dostarczania roślinom składników pokarmowych lub zwiększania żyzności gleb;
- 4) gnojowica (płynny nawóz naturalny) – mieszanina kału i moczu zwierząt z domieszką wody;
- 5) gnojówka (płynny nawóz naturalny) – odciek z obornika (przefermentowany mocz zwierząt);
- 6) gleba – biologicznie czynna powierzchniowa warstwa litosfery, powstała ze skały macierzystej pod wpływem czynników glebotwórczych, podlegająca stałym przemianom;
- 7) komunalne osady ściekowe – pochodzący z oczyszczalni ścieków osad z komór fermentacyjnych i innych instalacji służących do oczyszczania ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych;
- 8) miejsce przechowywania nawozów naturalnych – zbiornik na płynne nawozy naturalne (gnojówkę lub gnojownicę), płyta obornikowa lub inne miejsce przechowywania obornika specjalnie przygotowane w tym celu z materiałów szczelnych i nieprzepuszczalnych zabezpieczających przed przedostawaniem się odcieków do wód lub do gruntu;
- 9) nawozy – produkty przeznaczone do dostarczania roślinom składników pokarmowych lub zwiększania żyzności gleb albo zwiększania żyzności stawów rybnych, którymi są nawozy mineralne, nawozy naturalne, nawozy organiczne i nawozy organiczno-mineralne;
- 10) nawozy mineralne – nawozy nieorganiczne, produkowane w drodze przemian chemicznych, fizycznych lub przerobu surowców mineralnych;

- 11) nawóz naturalny – obornik, gnojówka i gnojowica przeznaczone do rolniczego wykorzystania w tym również w formie przetworzonej, w tym pozostałości z biogazowi;
- 12) nawóz organiczny – nawozy wyprodukowane z substancji organicznej lub z mieszanin substancji organicznych, w tym komposty, a także komposty wyprodukowane z wykorzystaniem dżdżownic;
- 13) nawozy organiczno-mineralne – mieszaniny nawozów mineralnych i organicznych;
- 14) obornik (stały nawóz naturalny) – mieszanina kału i moczu zwierząt oraz ściółki;
- 15) pasze objętościowe soczyste – pasze zawierające w swoim składzie znaczną ilość wody, w tym zielonki, kiszonki;
- 16) równoważnik nawozowy – stosunek dawki składnika w nawozach mineralnych odpowiadający 100 kg tego składnika wniesionego w nawozach naturalnych;
- 17) system utrzymania zwierząt – sposób urządzenia budynku inwentarskiego decydujący o rodzaju nawozów naturalnych powstających w gospodarstwie (bezściółkowy lub ściółkowy); przy systemie bezściółkowym powstaje gnojowica, pomiot w przypadku klatkowego chowu drobiu nieśnego, przy systemie ściółkowym - obornik i gnojówka (płytką ściółką) lub tylko obornik (głęboka ściółka);
- 18) środki do użyźniania gleby – środki do nawożenia i użyźniania gleby (polepszacze glebowe, osady ściekowe i ścieki, środki wspomagające uprawę roślin i in.);
- 19) ujęcie wody – miejsce czerpania wody podziemnej lub powierzchniowej ze źródła wody wraz z urządzeniami i budowlami służącymi do jej poboru;
- 20) użytki rolne – grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe, grunty rolne zabudowane, grunty pod stawami i grunty pod rowami;
- 21) źródło wody – zasób wód powierzchniowych płynących lub stojących albo nagromadzenie wód podziemnych w określonym środowisku geologicznym, z którego czerpie się wodę.

§ 3.1. Program obowiązuje na obszarach szczególnie narażonych wyznaczonych w drodze rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 17 lipca 2012 r. poz. 2543 oraz Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 16 lipca 2012 r. poz. 3193), zwanych dalej „OSN”.

2. Wykaz obrębów ewidencyjnych objętych zakresem obowiązywania Programu określa załącznik nr 2 do Programu.

3. Program określa rodzaje, terminy i okresy obowiązywania środków zaradczych na OSN.

§ 4. W okresie realizacji Programu, podejmowane działania są ukierunkowane na eliminowanie błędów w praktyce rolniczej, przez wdrożenie obowiązkowych środków zaradczych do stosowania przez prowadzących działalność rolniczą na OSN.

§ 5. W celu realizacji działań Programu niezbędne jest stałe edukowanie prowadzących działalność rolniczą na OSN w zakresie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwiązywanie problemów ochrony środowiska istniejących na obszarze ich gospodarowania, przez szkolenia i doradztwo.

§ 6. Wywiązywanie się prowadzących działalność rolniczą na OSN z obowiązków nałożonych przez Program podlega kontroli, niewywiązywanie się – sankcjom, określonym w obowiązujących przepisach.

§ 7. W okresie realizacji Programu prowadzony jest monitoring stanu środowiska, którego celem jest oszacowanie efektów zastosowanych środków zaradczych oraz umożliwienie podjęcia właściwych decyzji co do dalszych działań na terenie wyznaczonego OSN.

§ 8. Po zakończeniu okresu obowiązywania Programu sporządza się sprawozdanie z jego wdrażania.

Rozdział 2

Naruszone standardy jakości środowiska

§ 9. W wodach wrażliwych na OSN, wymienionych w rozporządzeniu Nr 4/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 5 lipca 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 17 lipca 2012 r. poz. 2543 oraz Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 16 lipca 2012 r. poz. 3193) stwierdzono następujące naruszenia standardów:

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Rzeka/wody podziemne	Punkt pomiarowo kontrolny	Rok badań	NO ₃ max [mg NO ₃ /l]	NO ₃ śr. [mg NO ₃ /l]	N-NO ₃ śr [mg NNO ₃ /l]	Nog śr. [mg N/l]	Pog śr. [mg P/l]
obszar w zlewni rzeki Orla	Orla	km 52,6 - Baszków	2007	107	<u>38,79</u>	<u>8,82</u>	<u>10,98</u>	<u>1,04</u>
			2008	134,53	<u>31,5</u>	<u>7,16</u>	<u>9,37</u>	<u>1,28</u>
			2009	135,42	<u>45,37</u>	<u>10,16</u>	<u>12,5</u>	<u>0,97</u>
			2010	81,11	<u>46,34</u>	<u>10,48</u>	<u>13</u>	<u>0,46</u>
		km 39,3 - Dubin	2007	174,71	<u>48,57</u>	<u>11,04</u>	<u>14,34</u>	<u>0,59</u>
			2008	98,16	<u>29,1</u>	<u>6,61</u>	<u>9,66</u>	<u>0,75</u>
			2009	115,75	<u>36,24</u>	<u>8,24</u>	<u>9,95</u>	<u>0,55</u>
			2010	69,77	<u>43,36</u>	<u>10,4</u>	<u>9,66</u>	<u>0,36</u>
		km 22,1 - Wydawy	2007	236,68	<u>44,77</u>	<u>9,99</u>	<u>12,33</u>	<u>0,38</u>
			2008	94,71	<u>26,07</u>	<u>5,92</u>	<u>8,28</u>	<u>0,45</u>
			2009	125,41	<u>34,75</u>	<u>7,91</u>	<u>10,61</u>	<u>0,29</u>
			2010	96,55	<u>37,65</u>	<u>8,51</u>	<u>10,02</u>	<u>0,25</u>
		km 15,3 - most w Korzeńsku	2007	89,5	<u>35,23</u>	<u>7,95</u>	<u>10,49</u>	<u>0,41</u>
			2008	80,6	<u>29,59</u>	<u>6,68</u>	<u>8,77</u>	<u>0,45</u>
			2009	83,7	<u>33,14</u>	<u>7,48</u>	<u>10,02</u>	<u>0,39</u>
			2010	77,9	<u>32,28</u>	<u>7,29</u>	<u>11,04</u>	<u>0,49</u>
			2011	53,1	<u>11,42</u>	<u>2,58</u>	<u>5,41</u>	<u>0,39</u>
	Żydowski Potok	km 1,2 - Baszków	2007	98,17	<u>33,86</u>	<u>7,69</u>	<u>14,06</u>	<u>0,82</u>
			2008	91,64	<u>27,66</u>	<u>6,29</u>	<u>13,96</u>	<u>1,45</u>
			2009	103,61	<u>40,32</u>	<u>9,16</u>	<u>15,79</u>	<u>0,69</u>
			2010	62,55	<u>34,92</u>	<u>7,89</u>	<u>13,19</u>	<u>0,49</u>
	Borownica	km 0,6 - Jutrosin	2007	40,82	<u>12,88</u>	<u>2,93</u>	<u>4,7</u>	<u>0,13</u>
			2008	33	<u>8,89</u>	<u>2,02</u>	<u>3,74</u>	<u>0,17</u>
			2009	48,37	<u>10,99</u>	<u>2,5</u>	<u>4,18</u>	<u>0,17</u>
			2010	28,4	<u>14,56</u>	<u>3,29</u>	<u>6,3</u>	<u>0,15</u>
	Radęca	km 0,6 - Jutrosin	2007	126,51	<u>47,79</u>	<u>10,86</u>	<u>17,03</u>	<u>1,22</u>
			2008	123,68	<u>33,09</u>	<u>8,39</u>	<u>18,53</u>	<u>2,59</u>
			2009	134,83	<u>41,51</u>	<u>9,42</u>	<u>17,55</u>	<u>1,7</u>
			2010	94,27	<u>52,72</u>	<u>11,91</u>	<u>14,66</u>	<u>0,44</u>
	Dąbrocznia	km 7 - Sikorzyn	2007	135,1	<u>36,87</u>	<u>8,38</u>	<u>17,2</u>	<u>1,36</u>
			2008	127,51	<u>30,42</u>	<u>6,91</u>	<u>16,42</u>	<u>1,88</u>
			2009	160,74	<u>43,44</u>	<u>9,87</u>	<u>17,29</u>	<u>1,23</u>
			2010	110,31	<u>54,81</u>	<u>12,4</u>	<u>16,74</u>	<u>0,56</u>
	Wilczyna	km 0,6 - Wydawy	2007	85,36	<u>11,27</u>	<u>2,55</u>	<u>4,74</u>	<u>0,13</u>
			2008	82,71	<u>9,82</u>	<u>2,23</u>	<u>3,73</u>	<u>0,08</u>
			2009	80,42	<u>12,36</u>	<u>2,98</u>	<u>4,48</u>	<u>0,13</u>
			2010	11,03	<u>5,25</u>	<u>1,19</u>	<u>2,57</u>	<u>0,15</u>
obszar w zlewni rzeki Rów	Rów Polski	km 50 - Karzec	2007	83,94	<u>19,48</u>	<u>4,47</u>	<u>9,52</u>	<u>1,01</u>
			2008	119,34	<u>23,24</u>	<u>5,22</u>	<u>8,86</u>	<u>0,86</u>
			2009	59,62	<u>12,15</u>	<u>2,76</u>	<u>7,96</u>	<u>0,91</u>

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Rzeka/wody podziemne	Punkt pomiarowo kontrolny	Rok badań	NO ₃ max [mg NO ₃ /l]	NO ₃ śr. [mg NO ₃ /l]	N-NO ₃ śr [mg NNO ₃ /l]	Nog śr. [mg N/l]	Pog śr. [mg P/l]
Polski		km 27,3 - Tarnowałaka	2010	74,19	<u>21,56</u>	<u>4,87</u>	<u>8,75</u>	<u>0,67</u>
			2007	272	<u>44,2</u>	<u>10,08</u>	<u>13,95</u>	<u>0,89</u>
			2008	194,77	<u>37,29</u>	<u>8,41</u>	<u>13,67</u>	<u>1,26</u>
			2009	46,33	<u>13,75</u>	<u>3,31</u>	<u>7,06</u>	<u>0,96</u>
			2010	71,23	<u>28,74</u>	<u>6,49</u>	<u>9,53</u>	<u>0,3</u>
	wody podziemne na ujęciu Bukownica	Bukownica	2007	75,24	71,86			
			2008	115,52	84,45			
			2009	89,36	76,99			
			2010	98,47	85,51			
			2011	105,15	52,65			
obszar w zlewni rzek Czarna Woda i Kuroch	Czarna Woda	km 5,2 - Kołeda ujęcie do Baryczy	2004	86,4	<u>23,13</u>	<u>5,22</u>	<u>6,98</u>	0,23
			2005	47,4	<u>19,13</u>	<u>4,32</u>	<u>5,57</u>	0,18
			2006	52	<u>21,51</u>	<u>4,86</u>	<u>6,48</u>	0,21
		km 3 - Wrocławice	2007	77,9	<u>25,81</u>	<u>5,83</u>	<u>6,77</u>	0,14
			2008	74,8	<u>28,49</u>	<u>6,43</u>	<u>7,46</u>	0,16
			2011	45,19		<u>3,17</u>	4,24	0,2
	Kuroch	km 8,5 - Kaczory	2004	<u>141,3</u>	<u>35,72</u>	<u>8,07</u>	<u>9,26</u>	0,17
			2005	<u>65,12</u>	<u>22,72</u>	<u>5,13</u>	<u>6,35</u>	0,18
			2006	75,7	<u>27,33</u>	<u>6,17</u>	<u>8,1</u>	<u>0,34</u>
		km 0,5 - Uciechów	2004	<u>85,9</u>	<u>22,56</u>	<u>5,1</u>	<u>8,61</u>	<u>1,16</u>
			2005	<u>52,27</u>	<u>18,9</u>	<u>4,27</u>	<u>7,09</u>	<u>0,52</u>
			2006	<u>58,6</u>	<u>17,88</u>	<u>4,04</u>	<u>8,03</u>	<u>0,89</u>
			2007	71,7	<u>23,45</u>	<u>5,3</u>	<u>8,58</u>	<u>0,46</u>
			2008	57,58	<u>16,21</u>	<u>3,67</u>	<u>7,31</u>	<u>0,64</u>
			2009	64,72	<u>21,3</u>	<u>4,82</u>	<u>7,69</u>	<u>0,53</u>
obszar w zlewni rzeki Świerzna	Świerzna	km 7,2 - most Oleśnica_Ligota Wielka	2007	39,6	<u>12,77</u>	<u>2,88</u>	3,69	0,17
			2008	32,99	<u>10,79</u>	<u>2,44</u>	3,38	0,19
			2011	23		1,74	<u>9,71</u>	<u>0,76</u>
obszar w zlewni rzeki Żurawka	Żurawka	km 3,2 - ujęcie do Ślęży	2007	62	<u>23,11</u>	<u>5,21</u>	<u>7,4</u>	<u>0,81</u>
			2008	60,23	<u>25,14</u>	<u>5,68</u>	<u>8,58</u>	<u>0,62</u>
			2011	31,94		<u>3,34</u>	<u>5,08</u>	<u>0,48</u>
obszar w zlewni rzek Cicha Woda i Wierzbiak	Cicha Woda	km 4 - most Rogów_Malczyce	2007	41	<u>24,25</u>	<u>5,51</u>	<u>6,41</u>	0,23
			2008	53	<u>21,78</u>	<u>4,92</u>	<u>6,06</u>	0,22
			2011	48,73		<u>6,3</u>	<u>7,1</u>	0,14
	Wierzbiak	km 3,3 - poniżej ujęcia Kopaniny	2007	25	<u>19,25</u>	<u>4,38</u>	<u>6,28</u>	<u>0,43</u>
			2008	32	<u>22,75</u>	<u>5,16</u>	<u>7,64</u>	<u>0,46</u>
			2011	32,34		<u>6,33</u>	<u>7,67</u>	<u>0,43</u>
		km 17 - poniżej miasta Lubień	2007	22	<u>17,38</u>	<u>3,93</u>	<u>5,75</u>	<u>0,39</u>

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Rzeka/wody podziemne	Punkt pomiarowo kontrolny	Rok badań	NO ₃ max [mg NO ₃ /l]	NO ₃ śr. [mg NO ₃ /l]	N-NO ₃ śr [mg NNO ₃ /l]	Nog śr. [mg N/l]	Pog śr. [mg P/l]
		km 37,7 - powyżej zbiornika Mściwojów	2007	43	<u>31,38</u>	<u>7,04</u>	<u>8,08</u>	0,18

- podkreślone wyniki oznaczają przekroczenie granicznych wartości wskaźników eutrofizacji.

Rozdział 3 Przewidywane efekty wdrożenia Programu

§ 10.1. Przewiduje się, że w efekcie wdrożenia Programu nastąpi istotna poprawa w zakresie praktyk rolniczych stosowanych przez prowadzących działalność rolniczą na OSN.

2. Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla prowadzących działalność rolniczą na OSN ułatwią im zdobycie umiejętności identyfikowania, przewidywania i rozwiązywania problemów, w szczególności z zakresu ochrony środowiska, występujących na obszarach ich gospodarowania.

3. Stosowanie przyjaznych dla środowiska praktyk oraz wzrost świadomości prowadzących działalność rolniczą na OSN niewątpliwie przyczyni się do ograniczania negatywnego wpływu na wody.

DZIAŁ II OBOWIĄZKI OSÓB PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ NA OSN W ZAKRESIE POPRAWY PRAKTYKI ROLNICZEJ

Rozdział 1 Okresy nawożenia

§ 11. Ogólne zasady stosowania nawozów określone zostały w § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 80, poz. 479 z późn. zm.).

§ 12. Na OSN stosuje się ponadto następujące zasady nawożenia:

- 1) nawożenie stosuje się w okresach i w warunkach, gdy nie ma zagrożenia, że zawarte w nich składniki mineralne, szczególnie związki azotu, będą wymywane do wód gruntowych lub zmywane do wód powierzchniowych w stopniu powodującym zagrożenie dla wód, a w konsekwencji ich zanieczyszczenie;
- 2) nawozy naturalne i organiczne na gruntach ornych stosuje się w okresie od dnia 1 marca do dnia 15 listopada;
- 3) nawozy płynne naturalne na łąkach trwałych i pastwiskach trwałych stosuje się od dnia 1 marca do dnia 15 sierpnia;
- 4) nawozy stałe naturalne stosuje się:
  - na łąkach trwałych od dnia 1 marca do dnia 30 listopada;
  - na pastwiskach trwałych od dnia 1 marca do dnia 15 kwietnia i od dnia 15 października do dnia 30 listopada;
- 5) nawożenia nie stosuje się przez cały rok na glebach nieuprawianych, w tym na ugorach.

§ 13. Przy użytkowaniu zmiennym (kośno-pastwiskowym) i przy wypasie kwaterowym stosuje się obniżoną dawkę azotu w ilości do 85 kg N/ha/rok z nawozów płynnych naturalnych, bezpośrednio po pokosie/wypasie, ale nie później niż do dnia 15 sierpnia.

§ 14. 1. Nawozy azotowe mineralne stosuje się:

- 1) na gruntach ornych i w uprawach wieloletnich od dnia 1 marca do dnia 15 listopada;
- 2) na łąkach trwałych i pastwiskach trwałych od dnia 1 marca do dnia 15 sierpnia.

2. Termin 15 listopada, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 nie dotyczy producentów buraków, kukurydzy, którzy zawarli umowę kontraktacyjną na dostawę buraków, kukurydzy po dniu 15 listopada. Dla nich jesienny termin graniczny stosowania nawozów azotowych mineralnych oblicza się dodając 14 dni do terminu dostawy produktów rolnych objętych umową kontraktacyjną jednak nie później niż po zakończeniu okresu wegetacyjnego w danym regionie.

Rozdział 2

Warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami

§ 15. Ogólne zasady przechowywania nawozów naturalnych regulują przepisy:

- 1) art. 25 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 147, poz. 1033 z późn. zm.);
- 2) § 6, § 28, § 29, § 35 i § 48 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 132, poz. 877 z późn. zm.).

§ 16. Płynne nawozy naturalne należy przechowywać w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu i wód.

§ 17. Należy zapewnić pojemność zbiorników do przechowywania gnojówki i gnojowicy, przez okres, w którym rolnicze ich wykorzystanie nie jest możliwe, odpowiadającą co najmniej 6 miesięcznej produkcji tych nawozów.

§ 18. Obornik należy przechowywać w sposób zabezpieczający przed przenikaniem odcieków do wód lub do gruntu, lub w przypadku utrzymywania zwierząt na głębokiej ściółce, w budynku inwentarskim o nieprzepuszczalnym podłożu, za wyjątkiem sytuacji, o której mowa w § 22.

§ 19. Należy zapewnić możliwość gromadzenia i przechowywania obornika przez okres, kiedy nie jest on rolniczo wykorzystywany, jednak nie krócej niż przez 6 miesięcy.

§ 20. Jeżeli prowadzący działalność rolniczą na OSN posiada nadmierną ilość nawozów naturalnych w stosunku do rzeczywistej pojemności ich przechowywania, musi on udokumentować, że nawozy usuwa w sposób nieszkodliwy dla środowiska.

§ 21. Nawozy naturalne przechowuje się w odległości większej niż 20 m od studni, od linii brzegu cieków i zbiorników wodnych, jeżeli obowiązujące przepisy nie stanowią inaczej.

§ 22. W okresie od dnia 1 marca do 31 października, jednak nie dłużej niż przez 12 tygodni, dopuszcza się złożenie obornika na pryzmie bezpośrednio na gruncie, przy zachowaniu następujących wymagań:

- 1) pryzmy lokalizuje się poza zagłębieniami terenu, na możliwie płaskim terenie, o dopuszczalnym spadku do 3%, na terenie niepiaszczystym i niepodmokłym, w odległości większej niż 20 m od linii brzegu wód powierzchniowych;
- 2) w przypadku potrzeby ponownego złożenia obornika na pryzmie w kolejnym sezonie wegetacyjnym, pryzmy muszą być lokalizowane w innym miejscu;
- 3) lokalizację pryzmy oraz datę złożenia obornika w danym roku na danej działce prowadzący działalność rolniczą na OSN zaznacza na mapie lub szkicu działki, które przechowuje przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu.

§ 23. Sposób obliczania minimalnej wielkości miejsc do przechowywania nawozów naturalnych podano w załączniku nr 3 do Programu.

§ 24. Prowadzący działalność rolniczą na OSN jest zobowiązany do dostosowania powierzchni lub pojemności posiadanych miejsc do przechowywania nawozów naturalnych do wymogów, o których mowa w § 17 i § 19 w terminie do końca okresu obowiązywania Programu.

§ 25. Pasze soczyste przechowuje się na zabezpieczonym gruncie w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu i wód, w szczególności w silosach, na płytach lub na podkładzie z folii i sieczki oraz pod przykryciem foliowym.

§ 26. Kiszonki składa się w odległości większej niż 20 m od linii brzegu wód powierzchniowych oraz źródeł i ujęć wody.

Rozdział 3

Zasady nawożenia pól na terenie o dużym nachyleniu

§ 27. Ogólne zasady stosowania nawozów, rolniczego wykorzystania komunalnych osadów ściekowych oraz ścieków na terenie o dużym nachyleniu określają przepisy:

- 1) art. 44 ust. 4 pkt 4 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne;
- 2) art. 20 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu;
- 3) art. 43 ust. 6 pkt 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.);
- 4) załącznik nr 8 część A pkt 3 i 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2006 r. Nr 137, poz. 984 z późn. zm.).

§ 28. W przypadku działek o nachyleniu powyżej 10% zabiegi uprawowe należy wykonywać w kierunku poprzecznym do nachylenia stoku, o ile pozwala na to usytuowanie i powierzchnia działki.

§ 29. Orkę należy wykonywać odkładając skiby w górę stoku.

Rozdział 4

Ograniczenia nawożenia na glebach podmokłych, zalanych, zamarzniętych lub pokrytych śniegiem

§ 30. Ogólne zasady nawożenia określone zostały w przepisach:

- 1) art. 44 ust. 4 pkt. 1 i 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne;
- 2) art. 20 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu;
- 3) art. 43 ust. 6 pkt. 4, 5, 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- 4) § 3 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.

§ 31.1. Nawozy stosuje się oraz rolniczo wykorzystuje ścieki na glebach nie zamarzniętych powierzchniowo.

2. Zapis, o którym mowa w ust. 1 nie dotyczy pierwszej wiosennej dawki nawozów azotowych na uprawach roślin ozimych na glebach zamarzniętych powierzchniowo (nocne przymrozki i odwilże w dzień) jeżeli uzasadniają to względy agrotechniczne.

Rozdział 5

Nawożenie w pobliżu cieków

§ 32. Ogólne zasady stosowania nawozów i komunalnych osadów ściekowych określone zostały w przepisach:

- 1) art. 43 ust. 6 pkt 2, 3 i 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- 2) § 3 ust. 4, 4a, 4b rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.

§ 33. Rozsiewacze nawozów i opryskiwacze myje się oraz wodę z ich mycia rozlewa w odległości większej niż 20 m od brzegu zbiorników oraz cieków wodnych.

§ 34. Wodopoje lokalizuje się poza zbiornikami i ciekami wodnymi.

Rozdział 6

Dawki i sposoby nawożenia

§ 35. Ogólne warunki nawożenia określone są przepisami:

- 1) art. 3 ust. 3 i 4, art. 17 ust. 3, art. 18 ust. 1, 2 i 6, art. 20 ust. 1 pkt 2b ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu;

- 2) § 2 ust. 1 i 3, § 3 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania;
- 3) art. 43 ust. 2, 3, 4 i 4a oraz ust. 6 pkt 1, 8, 9, 11-14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- 4) § 2, § 3 i § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. Nr 137, poz. 924);
- 5) § 12, § 14 i § 15 pkt 1 i załącznik nr 8 część A 5 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

§ 36. W związku z tym, że ilość zastosowanych w ciągu roku nawozów naturalnych w każdym gospodarstwie nie może przekroczyć dawki 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych, do obliczenia zawartości azotu w nawozach wyprodukowanych w gospodarstwie przez poszczególne rodzaje zwierząt, w zależności od systemu ich utrzymania, stosuje się przepisy załącznika nr 4 do Programu.

§ 37. Do opracowania planu nawożenia zobowiązani są wszyscy prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych na OSN (stanowiących własność prowadzącego działalność rolniczą na OSN, dzierżawionych przez niego lub będących w jego użytkowaniu lub w użytkowaniu wieczystym).

§ 38. Bilans wykonywany na potrzeby opracowania planu nawożenia sporządza się metodą „na powierzchni pola”.

§ 39.1. Po sporządzeniu bilansu składników, należy opracować plan nawożenia, w którym dokonuje się prawidłowego rozdziału składników nawozowych pod poszczególne rośliny płodozmianu, przy uwzględnieniu ich zapotrzebowania na azot oraz zasobność gleb w azot.

2. Plan nawożenia należy przechowywać przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu.

§ 40. W gospodarstwach, o których mowa w § 37 nie można stosować wyższych dawek nawożenia, niż dawki wynikające z planu nawożenia, nawet jeżeli dawki określone w załączniku nr 5 do Programu są wyższe.

§ 41. Prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni do 100 ha użytków rolnych na OSN (stanowiących własność prowadzącego działalność rolniczą na OSN, dzierżawionych przez niego lub będących w jego użytkowaniu lub w użytkowaniu wieczystym) stosują dawki nieprzekraczające maksymalnych dawek nawożenia azotem dla upraw w plonie głównym, o których mowa w załączniku nr 5 do Programu.

§ 42. Ilość dostępnego dla roślin azotu zawartego w nawozach naturalnych ustala się według zawartości w nich tzw. azotu działającego, który wylicza się w oparciu o równoważnik nawozowy określony w załączniku nr 6 do Programu.

§ 43. Jeśli w gospodarstwie powstają nawozy naturalne (obornik, gnojówka lub gnojowica) w ilości przekraczającej możliwości ich zastosowania na użytkach rolnych danego gospodarstwa (stanowiących własność prowadzącego działalność rolniczą na OSN, dzierżawionych przez niego lub będących w jego użytkowaniu lub w użytkowaniu wieczystym) tak, aby nie przekroczyć dopuszczalnej rocznej dawki 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych, należy znaleźć odbiorcę tych nadwyżek.

§ 44.1. Prowadzący działalność rolniczą na OSN zobowiązani są do prowadzenia dokumentacji wszystkich zabiegów agrotechnicznych a w szczególności związanych z nawożeniem (termin, rodzaj, zastosowana dawka pod daną uprawę).

2. Dokumentację należy przechowywać przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu.

DZIAŁ III

EDUKACJA PROWADZĄCYCH DZIAŁAŁOŚĆ ROLNICZĄ NA OSN W ZAKRESIE DOBREJ PRAKTYKI ROLNICZEJ ORAZ PROWADZENIE DLA NICH SPECJALISTYCZNEGO DORADZTWA

§ 45. Zadania w zakresie edukacji rolników prowadzone są na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. Nr 251, poz. 2507 z późn. zm.), zgodnie z którymi Ośrodki Doradztwa Rolniczego uczestniczą w realizacji zadań wynikających z Programów

w zakresie upowszechniania wśród rolników wymogów obowiązujących na OSN, a także współpracują z regionalnymi zarządami gospodarki wodnej przy realizacji zadań wynikających z Programów z zakresu doradztwa rolniczego.

§ 46. Ośrodki Doradztwa Rolniczego w okresie trwania Programu zapewniają obsługę merytoryczną szkoleń dla prowadzących działalność rolniczą na OSN, organizowanych we współpracy z właściwym wójtem gminy albo burmistrzem albo prezydentem miasta.

§ 47. W zależności od potrzeb i możliwości, szkolenia mogą być w całości poświęcone dyrektywie Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (91/676/EWG) (Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1991, str. 1 z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 68), zwanej dalej „dyrektywą 91/676/EWG”, lub wymogom Programu i Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej lub też stanowić element szkolenia w postaci jednego z bloków tematycznych.

§ 48. Dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej przekaze właściwemu wójtowi gminy albo burmistrzowi albo prezydentowi miasta w terminie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia Programu, materiały informacje o objęciu gminy zasięgiem OSN oraz postanowieniach Programu działań w celu ich rozpowszechnienia w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terytorium.

DZIAŁ IV

KONTROLA ROLNICZYCH ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZENIA I REALIZACJI PRZEZ PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ ROLNICZĄ NA OSN OBOWIĄZKÓW OKREŚLONYCH W PROGRAMIE

§ 49. Kontrola rolniczych źródeł zanieczyszczenia i wypełniania obowiązków przez prowadzących działalność rolniczą na OSN realizowana jest przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 z późn. zm.) w związku z art. 32 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu.

DZIAŁ V

SPOSÓB MONITOROWANIA ORAZ DOKUMENTOWANIA REALIZACJI PROGRAMU I JEGO EFEKTÓW

§ 50. W celu zgromadzenia danych na potrzeby opracowania raportu prowadzi się następującą sprawozdawczość:

- 1) sprawozdania dotyczące monitoringu wód;
- 2) sprawozdania dotyczące monitoringu gleb i płytkich wód gruntowych;
- 3) sprawozdania dotyczące doradztwa i szkoleń dla prowadzących działalność rolniczą na OSN.

§ 51. Dla potrzeb sporządzenia raportu czteroletniego wykorzystuje się dane statystyczne, które stanowią materiał do rozpoznania i oszacowania wielkości i rodzaju produkcji rolnej oraz ustalenia zakresu wpływu działalności rolniczej na jakość wód.

§ 52. Sporządza się opis warunków środowiskowych, obejmujących w szczególności klimat, warunki hydrogeologiczne, ukształtowanie terenu i inne uwarunkowania charakteryzujące obszar kraju.

§ 53. Harmonogram planowanych działań określonych w Programie zawiera załącznik nr 7 do Programu.

**Załączniki do programu działań
mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie
narażonych, określonych rozporządzeniem Nr 4/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki
Wodnej we Wrocławiu
z dnia 5 lipca 2012 r.**

**Załącznik nr 1
Współczynniki przeliczeniowe sztuk rzeczywistych zwierząt na DJP**

Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP	Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP
Konie ras dużych / Konie pozostałe		Owce	
Ogiery, klacze, wałachy	1,2	Owce powyżej 1 i 1/2 roku	0,1
Żrebaki powyżej 2 lat	1	Tryki powyżej 1 i 1/2 roku	0,12
Żrebaki od 1 roku do 2 lat	0,8	Jagnięta do 3 i 1/2 miesiąca	0,05
Żrebaki od 1/2 do 1 roku	0,5	Jarlaki tryczki	0,08
Żrebięta do 1/2 roku	0,3	Jarlaki maciory	0,1
Konie ras małych (m.in. hucuł, konik polski)		Drób	
Ogiery, klacze, wałachy	0,6	Kury, kaczki	0,004
Żrebaki powyżej 2 lat	0,5	Kurki i kogutki do 18 tygodnia życia	0,0014
Żrebaki powyżej 1 roku	0,35	Gęsi	0,008
Żrebaki od 1/2 do 1 roku	0,2	Indyki	0,024
Żrebięta do 1/2 roku	0,12	Przepiórki	0,0003
Bydło		Perlice	0,003
Buhaje	1,4	Gołębie	0,002
Krowy	1	Inne	
Jałówki cielne	1	Jelenie	0,29
Jałówki powyżej 1 roku	0,8	Daniele	0,12
Jałówki od 1/2 do 1 roku	0,3	Lisy pospolite	0,017
Cielęta do 1/2 roku	0,15	Lisy polarne	0,027
Kozy		Jenoty	0,02
Kozy matki	0,15	Norki samice	0,0036
Koźlęta do 3,5 miesiąca	0,05	Norki samce	0,007
Koźlęta od 3,5 miesiąca do 1,5 roku	0,08	Nutrie	0,007
Pozostałe kozy	0,1	Psy	0,05
Trzoda chlewna		Króliki	0,007
Knury	0,4	Szynszyle	0,001
Maciory	0,35	Tchórze samice	0,002
Warchlaki od 2 do 4 m-cy	0,07	Tchórze samce	0,004
Prosięta do 2 m-cy	0,02	Strusie afrykańskie	0,2
Tuczniki	0,14	Strusie Emu i Nandu	0,1
Inne zwierzęta o łącznej masie 500 kg, z wyłączeniem ryb			1

Załącznik nr 2

Wykaz obrębów ewidencyjnych objętych zakresem obowiązywania Programu

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego
obszar w zlewni rzeki Orla	1165,61	Wielkopolskie	Pleszew	Dobrzyca	302003_2.0010	KOŹMINIEC
					302003_2.0012	POLSKIE OLEDRY
			Rawicz	Bojanowo	302201_4.0001	BOJANOWO
					302201_5.0001	CZECHNÓW
					302201_5.0002	GIERŁACHOWO
					302201_5.0004	GOLINA WIELKA
					302201_5.0005	GOLINKA
					302201_5.0008	KAWCZE
					302201_5.0009	PAKÓWKA
					302201_5.0010	SOWINY
					302201_5.0011	SUŁÓW MAŁY
					302201_5.0013	TRZEBOSZ
					302201_5.0014	WYDARTOWO
				Jutrosin	302202_4.0001	JUTROSIN
					302202_5.0001	BARTOSZEWICE
					302202_5.0003	DOMARADZICE
					302202_5.0004	DUBIN
					302202_5.0005	GRĄBKOWO
					302202_5.0009	OSTOJE
					302202_5.0010	PAWŁOWO
					302202_5.0011	PLACZKOWO
					302202_5.0012	ROGOŻEWO
					302202_5.0013	NOWY SIELEC
					302202_5.0014	STARY SIELEC
					302202_5.0015	SZKARADOWO
					302202_5.0017	ŚLĄSKOWO
				Miejska Górka	Wszystkie obręby	
				Pakosław	Wszystkie obręby	
				Rawicz	Wszystkie obręby	
			Gostyń	Krobia	300403_5.0004	CIOŁKOWO
					300403_5.0006	GOGOLEWO
					300403_5.0011	NIEPART
					300403_5.0014	PRZYBOROWO
				Pępowo	Wszystkie obręby	
				Pogorzela	300406_4.0001	POGORZELA
					300406_5.0002	BUŁAKÓW
					300406_5.0004	GLUCHÓW
					300406_5.0005	GUMIENICE
					300406_5.0006	KACZAGÓRKA
					300406_5.0007	KROMOLICE
					300406_5.0008	ŁUKASZEW
					300406_5.0009	MAŁGÓW

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego
					300406_5.0011	OCHŁA
					300406_5.0012	WZIĄCHÓW-PARADÓW
				Poniec	300407_5.0010	SARBINOWO
					300407_5.0011	SZURKOWO
			Krotoszyn	Kobylin	Wszystkie obręby	
				Koźmin Wielkopolski	301203_4.0001	KOŹMIN WIELKOPOLSKI
					301203_5.0003	BORZĘCICZKI
					301203_5.0004	CEGIELNIA
					301203_5.0005	CZARNY SAD
					301203_5.0006	DĘBIOGÓRA
					301203_5.0007	GAŁĄZKI
					301203_5.0009	GOŚCIEJEW
					301203_5.0010	KANIEW
					301203_5.0011	PSIE POLE
					301203_5.0012	LIPOWIEC
					301203_5.0013	LUDWINÓW
					301203_5.0014	MOKRONOS
					301203_5.0015	NOWA OBRA
					301203_5.0017	ORLA
					301203_5.0019	SERAFINÓW
					301203_5.0021	SKAŁÓW
					301203_5.0022	STANIEW
					301203_5.0023	SUŚNIA
					301203_5.0025	TATARY
					301203_5.0028	WROTKÓW
					301203_5.0030	JÓZEFÓW
				Krotoszyn	301204_4.0001	KROTOSZYN
					301204_5.0002	BENICE
					301204_5.0004	BOŻACIN
					301204_5.0005	BRZOZA
					301204_5.0009	DZIERŻANÓW
					301204_5.0013	LUTOGNIEW
					301204_5.0014	NOWY FOLWARK
					301204_5.0016	OSUSZ
					301204_5.0017	ROMANÓW
					301204_5.0023	UNISŁAW
					301204_5.0024	WIELOWIEŚ
					301204_5.0025	WRÓŻEWY
				Rozdrażew	301205_2.0001	BUDY
					301205_2.0002	CHWAŁKI
					301205_2.0004	DZIELICE
					301205_2.0005	GRĘBÓW
					301205_2.0006	HENRYKÓW
					301205_2.0007	MACIEJEW

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego
					301205_2.0008	NOWA WIEŚ
					301205_2.0009	ROZDRAŻEW
					301205_2.0010	ROZDRAŻEWK
					301205_2.0011	TRZEMESZNO
					301205_2.0012	WOLENICE
					301205_2.0013	WYKI
				Zduny	301206_5.0001	BASZKÓW
					301206_5.0002	BESTWIN
					301206_5.0004	KONARZEW
					301206_5.0006	RUDA
		Dolnośląskie	Trzebnica	Żmigród	022006_5.0006	DĘBNO
					022006_5.0016	KORZEŃSKO
					022006_5.0018	LASKOWA
					022006_5.0024	PRZYWSIE
obszar w zlewni rzeki Rów Polski	466,12	Wielkopolskie	Rawicz	Bojanowo	302201_5.0003	GIŻYN
					302201_5.0006	GOŁASZYN
					302201_5.0007	GOŚCIEJEWICE
					302201_5.0012	TARCHALIN
					302201_5.0015	ZABOROWICE
			Gostyń	Krobia	300403_4.0001	KROBIA
					300403_5.0001	BUKOWNICA
					300403_5.0002	CHUMIĘTKI
					300403_5.0003	CHWAŁKOWO
					300403_5.0005	DOMACHOWO
					300403_5.0007	GRABIANOWO
					300403_5.0008	KARZEC
					300403_5.0009	STARA KROBIA
					300403_5.0010	KUCZYNA
					300403_5.0012	POSADOWO
					300403_5.0013	POTARZYCA
					300403_5.0015	PUDLISZKI
					300403_5.0016	ROGOWO
					300403_5.0017	SUŁKOWICE
					300403_5.0018	WYMYSŁOWO
					300403_5.0019	ZIEMLIN
					300403_5.0020	ŻYCHLEWO
				Poniec	300407_4.0001	PONIEC
					300407_5.0001	BĄCZYLAS
					300407_5.0002	CZARKOWO
					300407_5.0003	DRZEWCE
					300407_5.0004	DZIECZYNA
					300407_5.0005	GRODZISKO
					300407_5.0006	JANISZEWO
					300407_5.0007	ŁĘKA MAŁA
					300407_5.0008	ŁĘKA WIELKA

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego
obszar w zlewni rzek Czarna Woda i Kuroch	232,84	Wielkopolskie	Leszno		300407_5.0009	ROKOSOWO
					300407_5.0012	ŚMIŁOWO
					300407_5.0013	WASZKOWO
					300407_5.0014	WYDAWY
					300407_5.0015	ŻYTOWIECKO
				Krzemieniewo	301301_2.0001	BIELAWY
					301301_2.0003	BRYLEWO
					301301_2.0004 ^{*)}	DROBNIN ^{*)}
					301301_2.0005 ^{*)}	GARZYN ^{*)}
					301301_2.0009	KOCIUGI
					301301_2.0010 ^{*)}	KRZEMIENIEWO ^{*)}
					301301_2.0011	LUBONIA
					301301_2.0012	MIERZEJEWO
					301301_2.0014	OPOROWO
					301301_2.0015	OPORÓWKO
					301301_2.0016	PAWŁOWICE
				Rydzyń	Wszystkie obręby	
			Krotoszyn	Krotoszyn	301204_5.0001	BASZYNY
					301204_5.0003	BIADKI
					301204_5.0006	CHWALISZEW
					301204_5.0007	DURZYN
					301204_5.0008	DUSZNA GÓRKA
					301204_5.0010	GORZUPIA
					301204_5.0011	JASNE POLE
					301204_5.0012	KOBIERNO
					301204_5.0015	ORPISZEW
					301204_5.0018	ROSZKI
					301204_5.0019	RÓŻOPOLE
					301204_5.0020	SMOSZEW
					301204_5.0021	ŚWINKÓW
					301204_5.0022	TOMNICE
				Rozdrażew	301205_2.0003	DĄBROWA
			Ostrów Wielkopolski	Raszków obszar wiejski	301706_5.0003	DROGOSŁAW
					301706_5.0007	JANKÓW ZALEŚNY
					301706_5.0014	NIEMOJEWIEC
					301706_5.0020	SULISŁAW
					301706_5.0022	WALENTYNÓW
				Ostrów Wielkopolski	301704_2.0005	DANISZYN
					301704_2.0017	ŁĄKOCINY
obszar w zlewni rzeki Świerzna	28,67	Dolnośląskie	Oleśnica	Oleśnica obszar wiejski	021406_2.0004	BYSTRE
					021406_2.0012	LIGOTA WIELKA
					021406_2.0015	NOWOSZYCE
					021406_2.0024	ŚWIERZNA
					021406_2.0025	WSZECHŚWIĘTE

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego
obszar w zlewni rzeki Żurawka	173,65	Dolnośląskie	Wrocław	Żórawina	022309_2.0008	KRAJKÓW
					022309_2.0010	MILEJOWICE
					022309_2.0011	MNICHOWICE
					022309_2.0012	NOWOJOWICE
					022309_2.0013	NOWY ŚLESZÓW
					022309_2.0014	OKRZESZYCE
					022309_2.0016	POLAKOWICE
					022309_2.0018	RACŁAWICE MAŁE
					022309_2.0019	RYNAKOWICE
					022309_2.0020	RZEPLIN
					022309_2.0021	STARY ŚLESZÓW
					022309_2.0025	WĘGRY
					022309_2.0027	WILKOWICE
					022309_2.0028	WOJKOWICE
					022309_2.0030	ŻÓRAWINA
			Oława	Domaniów	021502_2.0001	BRZEZIMIERZ
					021502_2.0002	CHWASTNICA
					021502_2.0003	DANIELOWICE
					021502_2.0004	DOMANIÓW
					021502_2.0005	GĘSICE
					021502_2.0006	GOSTKOWICE
					021502_2.0007	GOSZCZYNA
					021502_2.0008	GRODZISZOWICE
					021502_2.0010	KOŃCZYCE
					021502_2.0011	KUCHARY
					021502_2.0012	KURZĄTKOWICE
					021502_2.0014	PISKORZÓW
					021502_2.0015	PISKORZÓWEK
					021502_2.0016	POLWICA
					021502_2.0017	RADŁOWICE
					021502_2.0018	RADUSZKOWICE
					021502_2.0019	SKRZYPNIK
					021502_2.0020	SWOJKÓW
					021502_2.0023	WYSZKOWICE
			Strzelin	Borów	021701_2.0004	BOREK STRZELIŃSKI
					021701_2.0009	JAKSIN
					021701_2.0012	KOJĘCIN
					021701_2.0017	MICHAŁOWICE
				Strzelin	021704_5.0027	PŁAWNA
					021704_5.0032	TRZEŚNIE
				Wiązów	021705_5.0007	JĘDRZYCHOWICE
					021705_5.0018	OŚNO
					021705_5.0020	WAWRZĘCICE

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego
obszar w zlewni rzek Cicha Woda i Wierzbak	242,57	Dolnośląskie	Środa Śląska	Malczyce	021802_2.0001	CHEŁM
					021802_2.0003	DĘBICE
					021802_2.0004	KWIETNO
					021802_2.0006	MAZUROWICE
					021802_2.0008	RUSKO
					021802_2.0009	SZYMANÓW
					021802_2.0010	WILCZKÓW
			Legnica	Kunice	020904_2.0003	GRZYBIANY
					020904_2.0005	KUNICE
				Legnickie Pole	020905_2.0002	BISKUPICE
					020905_2.0004	GNIEWOMIERZ
					020905_2.0005	KŁĘBANOWICE
					020905_2.0007	KOSKOWICE
					020905_2.0008	KSIĘGINICE
					020905_2.0009	LEGNICKIE POLE
					020905_2.0011	MIKOŁAJOWICE
					020905_2.0015	TACZALIN
				Ruja	020908_2.0001	BRENNIK
					020908_2.0002	DZIERŻKOWICE
					020908_2.0003	JANOWICE
					020908_2.0004	KOMORNIKI
					020908_2.0007	POLANKA
					020908_2.0011	TYNIEC LEGNICKI
					020908_2.0013	WĄGRODNO
			Jawor	Wądroże Wielkie	Wszystkie obręby	

*) opis przebiegu granicy: od przecięcia drogi krajowej nr 12 ze wschodnią granicą obrębu geodezyjnego Krzemieniewo granica biegnie na zachód drogą krajową nr 12 przez obręby: Krzemieniewo (dz. nr: 852 i 456), Drobin (dz. nr 114) i Garzyn (dz. nr: 106 i 210) do przecięcia z granicą obrębów geodezyjnych: Garzyn-Pawłowice.

Tab. 1. Sposób obliczania pojemności płyty gnojowej lub pojemności zbiornika na gnojowicę albo gnojówkę dla gatunków innych niż drób

Lp.	Rodzaj wyposażenia	Pojemność płyty/zbiornika na 1 DJP (m ³)	Współczynnik odliczenia okresu pastwiskowego	Współczynnik odliczenia systemu i wyposażenia	Pojemność płyty/zbiornika (m ³)
1.	płyty gnojowe	2,70 ^{*)}	A	-	$X1 = 2,70 \times A \times nDJP$
2.	zbiorniki na gnojówkę	1,80 ^{*)}	B	F	$X2 = 1,8 \times B \times F \times nDJP$
3.	zbiorniki na gnojowicę	7,80 ^{*)}	C	F	$X3 = 7,8 \times C \times F \times nDJP$

Źródło: opracowanie własne IZ PIB.

^{*)} W przypadku chowu krów mlecznych podane w tabeli pojemności płyty/zbiornika dotyczą kategorii krów mlecznych 1. Dla pozostałych kategorii krów (2 i 3) podane wartości należy zwiększyć odpowiednio o 10 i 20%.

Tab. 2. Sposób obliczania pojemności płyty gnojowej i pojemności zbiornika na gnojówkę dla drobiu

Lp.	Rodzaj wyposażenia	Pojemność płyty/zbiornika na 1 DJP (m ³)	Współczynnik odliczenia okresu pastwiskowego	Współczynnik odliczenia systemu i wyposażenia	Pojemność płyty/zbiornika (m ³)
1.	płyty gnojowe	1,8	A	D, F	$X1 = 1,80 \times A \times D \times F \times nDJP$
2.	zbiorniki na gnojówkę	1,3	B	E	$X2 = 1,30 \times B \times E \times nDJP$

Źródło: opracowanie własne IZ PIB.

1. nDJP - liczba zwierząt w gospodarstwie wyrażoną w DJP.
2. X1-X3 – pojemność płyty gnojowej lub pojemność zbiornika na gnojówkę albo gnojowicę -stanowiąca iloczyn liczby zwierząt w gospodarstwie wyrażonej w DJP i okresu pastwiskowego i pojemności płyty gnojowej lub pojemności zbiornika na gnojówkę albo gnojowicę na 1 DJP.
3. A, B, C - współczynniki odliczenia okresu pastwiskowego - współczynnik ma zastosowanie jeśli utrzymywane w gospodarstwie zwierzęta i ptaki korzystają z wypasu na pastwisku. Dla zwierząt

utrzymywanych bez pastwiska wartość współczynników A, B, C przyjmuje wartość = 1. Dawka azotu z odchodów zwierząt na obszarach pastwisk nie może przekroczyć 170 kg N/rok.

A – dla płyt gnojowych

B – dla zbiorników na gnojówkę

C – dla zbiorników na gnojowicę

4. D, E, F – współczynniki odliczenia ze względu na zastosowane rozwiązania systemów utrzymania oraz wyposażenie techniczne.

D – system bezściołowy dla drobiu

E – podsuszanie pomiotu w chowie drobiu

F – zadaszenie lub przykrycie nieprzepuszczalną folią płyty obornikowej.

5. Niezbędną powierzchnię płyt obornikowych (m^2) w stosunku do jej pojemności (m^3) wylicza się dzieląc wartość X1 przez deklarowaną wysokość składowania, wynikającą z posiadanych przez rolnika środków technicznych.

Tab. 3. Wartości współczynników odliczenia

Lp.	Gatunek, typ użytkowości zwierząt	Współczynnik					
		A	B	C	D	E	F
1.	Bydło mleczne	0,7	0,8	0,7	-	-	0,8
2.	Bydło mięsne	0,5	0,8	0,7	-	-	0,8
3.	Konie	0,7	0,8	-	-	-	0,8
4.	Owce	0,5	0,8	-	-	-	0,8
5.	Świnie	0,7	0,8	0,7	-	-	0,8
6.	Drób	0,8	0,8	-	0,7	0,8	0,8

Źródło: opracowanie własne IZ PIB.

Załącznik nr 4

Średnie roczne wielkości produkcji nawozów naturalnych i koncentracja zawartego w nich azotu w zależności od gatunku zwierzęcia, jego wieku i wydajności oraz systemu utrzymania

Rodzaj zwierząt	SYSTEM UTRZYMANIA								Wartość współczynnik odliczenia koncentracji azotu ^{1), 2)}
	Głęboka ściółka		Płytka ściółka				Bezściółkowo		
	Obornik		Obornik		Gnojówka		Gnojowica		
	Produkcja obornika (w tonach/rok)	Zawartość azotu (w kg/tonę obornika)	Produkcja obornika (w tonach/rok)	Zawartość azotu (w kg/tonę obornika)	Produkcja gnojówki (w m ³ /rok)	Zawartość azotu (w kg/m ³ gnojówki)	Produkcja gnojowicy (w m ³ /rok) ¹⁾	Zawartość azotu (w kg/m ³)	
Bydło									
Buhaje	19,0	3,1	10,5	3,3	5,8	3,4	22,0	3,5	-
Krowy mleczne ^{1 a)}	18,8	2,6	10,0	2,8	6,2	2,7	17,6	3,4	0,97
Krowy mleczne ^{2 b)}	23,8	3,1	14,8	3,3	7,6	3,2	23,0	4,0	0,97
Krowy mleczne ^{3 c)}	26,0	3,7	16,2	4,0	8,4	3,8	25,4	4,5	0,95
Jałówki cielne	18,4	3,0	8,5	3,2	5,4	3,1	16,4	3,4	-
Jałówki powyżej 1 roku życia	12,4	2,8	6,0	2,8	5,8	2,7	11,6	2,9	-
Jałówki od 1/2 do 1 roku życia	7,8	3,4	3,6	3,5	2,4	3,7	6,8	4,7	-
Cieleta do 1/2 roku życia	2,4	3,8	1,6	2,8	1,4	3,2	2,6	3,2	-
Bydło opasowe od 1/2 do 1 roku	12,0	2,6	5,0	3,1	3,8	3,4	10,0	4,5	-
Bydło opasowe powyżej 1 roku	15,0	3,0	7,0	2,7	6,9	2,9	14,2	3,2	-
Trzoda chlewna									
Knury	5,5	3,1	3,2	3,1	1,9	3,3	4,6	3,6	0,85
Lochy	5,0	3,9	3,7	4,0	1,8	4,2	4,6	4,3	0,79
Warchlaki od 2 do 4 miesięcy życia	1,5	2,9	1,0	1,5	0,5	0,8	1,4	3,0	0,79
Prosięta do 2 miesięcy życia	0,5	1,8	0,3	0,9	0,2	0,4	0,7	2,0	-
Tuczniki	2,0	4,2	1,5	4,4	1,0	4,6	1,9	4,6	0,75
Konie duże									
Ogiery	8,5	5,0	5,0	1,7	2,0	1,9			-
Klacz, wałachy	8,5	5,2	5,5	1,9	2,4	2,1			
Żrebaki powyżej 2 lat życia	6,5	4,2	5,5	1,5	1,7	1,8			
Żrebaki powyżej 1 roku życia	6,0	3,2	4,0	1,4	1,4	1,3			
Żrebaki od 1/2 do 1 roku życia	2,5	2,7	2,0	1,3	1,2	0,9			
Żrebięta do 1/2 roku życia	1,6	0,15	1,0	0,8	0,7	0,5			

Konie małe									
Ogiery	5,4	2,5	4,0	0,8	1,5	0,9			-
Klacz, wałachy	5,4	2,6	4,5	0,9	1,7	1,0			
Żrebaki powyżej 2 lat życia	4,5	2,1	4,5	0,8	1,2	0,9			
Żrebaki powyżej 1 roku życia	4,0	1,6	3,4	0,7	1,0	0,7			
Żrebaki od 1/2 do 1 roku życia	1,7	1,4	1,4	0,6	0,8	0,5			
Żrebięta do 1/2 roku życia	1,2	0,07	0,7	0,4	0,7	0,3			
Owce									
Tryki powyżej 1 i 1/2 roku życia	1,4	6,7						-	
Owce powyżej 1 i 1/2 roku życia	1,2	6,9							
Jagnięta powyżej 3 i 1/2 miesiąca życia	0,4	8,3							
Jarlaki	0,7	10,5							
Drób (obornik/pomiot kurzy)									
Kury	0,046	8,5					0,04	12,1	0,86
Kury pomiot podsuszony							0,03	10,5	0,86
Pisklęta	0,03	6,3							-
Brojlery kurze	0,05	12,7					0,03	17,0	0,86
Kaczki	0,064	6,1					0,06	8,5	0,91
Gęsi	0,036	14,5					0,04	17,0	0,91
Indyki	0,067	15,4					0,06	19,0	0,91
Gołębie	0,01	14,0							0,91
Lisy i jenoty									
Samiec							0,024	1,5	-
Samica							0,022	1,6	
Młode							0,013	1,3	
Norki i tchórze									
Samiec							0,011	1,8	-
Samica							0,009	1,9	
Młode							0,007	1,5	
Króliki									
Samiec			0,15	2,9	0,13	3,1	0,23	3,0	-
Samica			0,12	3,2	0,11	3,3	0,21	2,8	
Młode			0,03	2,6	0,05	2,8	0,06	2,2	
Kozy									
Kozy matki	1,2	8,4						-	
Koźlęta do 3,5 miesiąca	0,4	9,4							

Koźlęta od 3,5 miesiąca do 1,5 roku	0,8	6,9				
Pozostałe kozy	1,0	8,0				
Inne						
Szynszyle				0,047	0,53	
Daniele	1,0	8,1				-
Strusie afrykańskie	1,5	16				
Strusie Emu i Nandu	1,0	16				
Inne zwierzęta o łącznej masie 500 kg, z wyłączeniem ryb	12,0	6,0				
Osad pofermentacyjny z biogazowni rolniczych – fermentacja „mokra”				z	2,8 ^{*)} , 3)	-

Źródło: opracowanie własne IZ PIB.

^{*)} – Ze względu na dużą zmienność stosowanych w biogazowniach rolniczych receptur fermentatu, podaną wartość można zastąpić rzeczywistą koncentracją azotu, wynikającą z laboratoryjnej analizy chemicznej, wykonanej w uprawnionej do tego celu jednostce.

- a) – krowy mleczne o wydajności mlecznej 6 tys. l
- b) – krowy mleczne o wydajności mlecznej 6-8 tys. l
- c) – krowy mleczne o wydajności mlecznej powyżej 8 tys. l

- 1) Podane objętości gnojowicy i gnojówki dotyczą poziomu 8-10 % suchej masy.
- 2) Wartość współczynnik odliczenia koncentracji „w” stosuje się dla obliczenia rzeczywistej koncentracji azotu w jednostce nawozów naturalnych, wynikającej z udokumentowanych przez hodowcę i powszechnie uznanych praktyk żywieniowych, polegających na stosowaniu obniżonej koncentracji białka w dawce pokarmowej, środków zwiększających strawność białka, żywienia wielofazowego itp. Obliczenie właściwej koncentracji wykonuje się poprzez zastosowanie wzoru

$$k = \text{zawartość azotu} \times w$$

gdzie:

k - rzeczywista koncentracja azotu w jednostce nawozu naturalnego

zawartość azotu – odpowiednia wartość z tabeli

w - tabelaryczna wartość współczynnik odliczenia

- 3) W przypadku biogazowni rolniczych, produkcję osadu pofermentacyjnego (z) oblicza się z dokumentacji technologicznej całej instalacji.

Maksymalne dawki nawożenia azotem dla upraw w plonie głównym N w kg/ha składnika działającego

Rodzaj uprawy	Maksymalne dawki azotu ze wszystkich źródeł ^{*)} (N kg/ha)
Zboża	
Pszenica ozima	200
Pszenica jara	160
Jęczmień	140
Żyto	120
Owies	120
Kukurydza na ziarno	240
Pszenżyto	180
Mieszanki zbożowe	100
Mieszanki zbożowe na ziarno	140
Okopowe	
Ziemniaki wczesne	100
Ziemniaki późne	250
Buraki cukrowe	180
Buraki pastewne	200
Marchew pastewna	150
Brukiew	180
Rzepa	120
Oleiste	
Rzepak	240
Inne oleiste	160
Rzepak	200
Słonecznik	100
Gorczyca	120
Rzodkiew oleista	120
Perko	140
Strączkowe	
Groch (także wg starego nazewnictwa peluszki, grochopeluszki)	30
Bobik	30
Łubin	0
Bób	60
Wyka	20
Seradela	30
Soja	100
Lędźwian	60
Fasola	60

Rodzaj uprawy	Maksymalne dawki azotu ze wszystkich źródeł ⁿ⁾ (N kg/ha)
Fasolka szparagowa	60
Soczewica	20
Pastewne na zielonkę	
Żyto, owies na zielonkę	120
Kukurydza na zielonkę	260
Strączkowe na zielonkę	0
Mieszanki zbożowo - strączkowe	100
Łąka 1 pokos	60
Łąka 2 pokosy	120
Łąka 3 pokosy	180
Łąka 4 pokosy	240
Grunt w użytkowaniu kośno-pastwiskowym	160
Koniczyna	30
Lucerna	30
Trawy	300
Motylkowe z trawami	100
Motylkowate drobnonasienne	
Esparceta	30
Komonica	30
Nostrzyk	30
Pastewne	
Kapusta pastewna	120
Dynia pastewna	80
Perko	140
Inne	
Proso	140
Gryka	100
Facelia	100
Len	80
Mak	90
Tytoń	160
Sorgo w tym zasiewy mieszane z kukurydzą	200
Wieloletnie	
Trawy	250
Lucerna	0
Mieszanki różnych traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	100
Warzywa: rabarbar	200
szczaw	150

Rodzaj uprawy	Maksymalne dawki azotu ze wszystkich źródeł ^{*)} (N kg/ha)
chrzan	200
Warzywa polowe	
Burak ćwikłowy	150
Szpinak zwyczajny	150
Kapusta	300
Kalafior	350
Brokuł	250
Brukselka	250
Jarmuż	120
Kalarepa	150
Rzepa	140
Rzodkiew	140
Rzodkiewka	100
Brukiew	150
Marchew	150
Pietruszka	150
Seler	250
Pasternak	150
Koper	120
Koper włoski	120
Pomidor	180
Papryka	200
Oberżyna	180
Ogórek	200
Dynia	150
Cukinia	180
Kabaczek	180
Arbuz	150
Melon	150
Salata	150
Cykoria	150
Endywia	120
Skorzonera	180
Salsefia	120
Cebula	200
Czosnek	120
Por	250
Szczypiorek	110
Rośliny energetyczne	80

Rodzaj uprawy	Maksymalne dawki azotu ze wszystkich źródeł ^{*)} (N kg/ha)
Rośliny sadownicze	
Drzewa owocowe	60
Krzewy owocowe	80
Truskawka	50
Uprawy szkółkarskie polowe, gruntowe	
Siewki liściastych	150
Siewki iglastych	120
Krzewy liściaste	140
Krzewy iglaste	80
Róże	150
Kwiaty uprawy polowe, gruntowe	
Tulipan	200
Narcyz	200
Mieczyk	250
Hiacynt	250
Lilia	180
Irys holenderski	200
Krokus	200
Szafirek	200
Konwalia	120
Zimowit	250
Słonecznik na kwiat cięty	160
Piwonia	60
Rośliny na suche bukiety	80
Inne uprawy	170

^{*)} z nawozów mineralnych oraz organicznych, naturalnych i środków do użyźniania gleby w przeliczeniu na równoważniki nawozowe

Sposób obliczania zawartości azotu działającego w nawozach naturalnych w oparciu o równoważnik nawozowy, zależny od rodzaju nawozu naturalnego i terminu jego stosowania

Azot działający = azot całkowity x równoważnik nawozowy

Wartość równoważnika azotowego dla nawozów naturalnych, środków do użyźniania gleby i różnych terminów ich stosowania:

Rodzaj nawozu	Wartość równoważnika nawozowego dla różnych terminów stosowania nawozów	
	jesienny	wiosenny
Obornik	0,3	0,3
Gnojowica	0,5	0,6
Gnojówka	0,5	0,8
Środki do użyźniania gleby	0,3	0,2

Załącznik nr 7
Harmonogram planowanych działań

Zakres regulacji	Lokalizacja w Programie			Początek obowiązywania	Odpowiedzialny
	Dział	Rozdział	Paragraf		
Okresy nawożenia	Dział II	Rozdział 1	12.1)	dzień wejścia w życie Programu	prowadzący działalność rolniczą na OSN
			12.2), 12.3), 12.4), 12.5), 13, 14	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami	Dział II	Rozdział 2	16, 25, 26	dzień wejścia w życie Programu	prowadzący działalność rolniczą na OSN
			17, 19, 23, 24	koniec obowiązywania Programu	prowadzący działalność rolniczą na OSN
			18, 20, 21, 22	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Zasady nawożenia pól na terenie o dużym nachyleniu	Dział II	Rozdział 3	28, 29	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Ograniczenia nawożenia na glebach podmokłych, zalanych, zamrzniętych lub pokrytych śniegiem	Dział II	Rozdział 4	31	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Nawożenie w pobliżu cieków	Dział II	Rozdział 5	33, 34	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Dawki i sposoby nawożenia	Dział II	Rozdział 6	36, 42, 43, 44	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
			41	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni do 100 ha użytków rolnych na OSN
			37, 38, 39, 40	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych na OSN

Zakres regulacji	Lokalizacja w Programie			Początek obowiązywania	Odpowiedzialny
	Dział	Rozdział	Paragraf		
Edukacja prowadzących działalność rolniczą na OSN w zakresie dobrej praktyki rolniczej oraz prowadzenie dla nich specjalistycznego doradztwa	Dział III		45	dzień wejścia w życie Programu	właściwe Ośrodki Doradztwa Rolniczego
			46	dzień wejścia w życie Programu	właściwe Ośrodki Doradztwa Rolniczego/Wójt gminy lub Burmistrz/Prezydent miasta
			47	dzień wejścia w życie Programu	właściwe Ośrodki Doradztwa Rolniczego
			48	dwa miesiące od dnia wejścia w życie Programu	Dyrektor RZGW/Wójt gminy lub Burmistrz/Prezydent miasta
Kontrola rolniczych źródeł zanieczyszczenia i realizacji przez prowadzących działalność rolniczą na OSN obowiązków określonych w Programie	Dział IV		49	dzień wejścia w życie Programu	Wojewódzcy Inspektorzy Ochrony Środowiska
Sposób monitorowania oraz dokumentowania realizacji programu i jego efektów	Dział V		50.1)	dzień wejścia w życie Programu	Główny Inspektor Ochrony Środowiska/Wojewódzcy Inspektorzy Ochrony Środowiska
			50.2)	dzień wejścia w życie Programu	Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza/Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze
			50.3)	dzień wejścia w życie Programu	Centrum Doradztwa Rolniczego/Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego
			51, 52	dzień wejścia w życie Programu	KZGW